

به نام خدا

راهکارها و روش‌هایی برای تدریس اثربخش معلمان

مولفان :

علی درستکار

سمیه بهرامی

فرخنده مهدیان

انتشارات ارسطو

(سازمان چاپ و نشر ایران - ۱۴۰۳)

نسخه الکترونیکی این اثر در سایت سازمان چاپ و نشر ایران و اپلیکیشن کتاب رسان موجود می باشد

chaponashr.ir

سرشناسه: درستکار، علی، ۱۳۶۳
عنوان و نام پدیدآور: راهکارها و روش هایی برای تدریس اثربخش معلمان/ مولفان علی درستکار، سمیه بهرامی، فرخنده مهدیان.
مشخصات نشر: انتشارات ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری: ۱۲۴ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۴۰۸-۰۳۸-۷
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
موضوع: معلمان - تدریس اثربخش - راهکارها - روش ها
شناسه افزوده: بهرامی، سمیه، ۱۳۵۹
شناسه افزوده: مهدیان، فرخنده، ۱۳۵۱
رده بندی کنگره: PNY۱۴۷
رده بندی دیویی: ۸۰۹/۲۰۸
شماره کتابشناسی ملی: ۹۴۹۳۸۵۹
اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا

نام کتاب: راهکارها و روش هایی برای تدریس اثربخش معلمان
مولفان: علی درستکار - سمیه بهرامی - فرخنده مهدیان
ناشر: انتشارات ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)
صفحه آرای، تنظیم و طرح جلد: پروانه مهاجر
تیراژ: ۱۰۰۰ جلد
نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۳
چاپ: زبرجد
قیمت: ۱۲۴۰۰۰ تومان
فروش نسخه الکترونیکی - کتاب رسان:
<https://chaponashr.ir/ketabresan>
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۴۰۸-۰۳۸-۷
تلفن مرکز بخش: ۰۹۱۲۰۲۳۹۲۵۵
www.chaponashr.ir

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۱۱	چکیده.....
۱۹	مقدمه:.....
۲۱	تدریس به چه معناست؟.....
۲۱	تدریس چه ویژگی‌هایی دارد؟.....
۲۲	تدریس اثربخش چیست؟.....
۲۲	تدریس اثربخش چه ویژگی‌هایی دارد؟.....
۲۸	هدف از تدریس اثربخش چیست؟.....
۲۹	چه زمانی یک تدریس اثربخش خواهد بود؟.....
۲۹	تأثیر افراد مختلف (استاد و دانشجو) در تدریس اثربخش چگونه است؟.....
۳۲	روش تدریس:.....
۳۳	تعریف عملیاتی:.....
۳۳	موفقیت تحصیلی:.....
۳۴	رشته‌های تدریس علوم انسانی:.....
۳۴	رشته‌های تدریس علوم پایه:.....
۳۴	سوابق تدریس:.....
۳۵	روش تدریس.....

- تقسیم‌بندی روش‌های تدریس: ۳۶
- الف- روش‌های تاریخی ۳۶
- آزادی‌ها ۳۸
- آزادی سنی ۳۸
- آزادی شروع ۳۸
- آزادی مدت تحصیل ۳۹
- اصل آزادی فردی ۳۹
- خلیفه ۳۹
- درس‌ها ۴۰
- روش‌های جدید ۴۰
- مهارت توضیح ۴۲
- ارزشیابی مهارت توضیح ۴۳
- ویژگی‌های روش سخنرانی ۴۴
- مراحل سخنرانی ۴۵
- محاسن روش اکتشافی از دیدگاه (برونر) ۴۷
- محدودیت‌های روش اکتشافی ۴۷
- راه‌های حل مسئله ۴۸
- حل مسئله از طریق بینش و شناخت ۴۹
- حل مسئله با روش تحلیلی ۴۹

- حل مسئله با روش دیویی ۵۰
- بحث کنترل شده توسط معلم ۵۱
- بحث آزاد ۵۲
- روش بحث گروهی ۵۲
- فرصت سؤال ۵۳
- پرسش‌های پی‌گیر ۵۴
- مهارت پرسش ۵۴
- انواع پرسش ۵۵
- طرز سؤال کردن ۵۶
- گروه‌های کوچک ۵۷
- یادگیری فردی ۵۷
- روش آزمایشی ۵۸
- روش نمایشی ۵۸
- گردش علمی یا فعالیت تجربی خارج از کلاس (کار میدانی) ۵۹
- بازی‌های تربیتی ۵۹
- آموختن مفاهیم و اصول ۶۰
- الف - مفاهیم ۶۰
- ب - اصل ۶۰
- آموختن از طریق قیاس و استقراء ۶۱

۶۲ فن تمرین
۶۳ الف- تمرین تکراری
۶۳ ب- تمرین استنباطی
۶۴ ج- مرور
۶۴ د- تمرین‌های عملی
۶۴ تلفیق روش‌ها
۶۵ تعیین مراحل و روش‌های تدریس
۶۵ کارهای مقدماتی قبل از شروع تدریس
۶۵ آماده سازی
۶۶ ارائه درس جدید
۶۶ فعالیتهای تکمیلی
۶۷ انتخاب مواد و وسایل آموزشی یا رسانه‌ها
۶۹ تعیین فعالیتهای یادگیری
۶۹ ارزشیابی (از نتیجه درس)
۷۰ مهارت های ضمن تدریس
۷۱ مهارت برقراری ارتباط
۷۲ الگوی برقراری ارتباط در جریان تدریس
۷۲ الگوی برقراری ارتباط در جریان تدریس
۷۴ مهارت تمرکز بخشی

- ۷۴..... توجه به نقش صدا و بیان معلم به هنگام تدریس
- ۷۵..... عوامل مؤثر در بهبود صدا
- ۷۶..... ارزشیابی صدا
- ۷۷..... حرکت در کلاس
- ۷۷..... توجه دادن کلامی و غیر کلامی
- ۷۸..... ایجاد تنوع در برقراری رابطه بین افراد کلاس
- ۷۸..... سکوت
- ۷۸..... به کارگیری حواس مختلف
- ۷۹..... مهارت آماده سازی
- ۸۰..... مطالب آماده سازی
- ۸۰..... روش آماده سازی
- ۸۱..... مهارت ارائه درس جدید
- ۸۱..... مهارت در انتخاب و تنظیم مطلب درس جدید
- ۸۲..... مهارت در انتخاب روش ارائه درس جدید
- ۸۲..... مهارت جمع بندی
- ۸۳..... اهداف جمع بندی
- ۸۳..... انواع جمع بندی
- ۸۳..... جمع بندی تلخیصی (مروری)
- ۸۴..... جمع بندی اتفاقی

- کلاس‌داری ۸۵
- علل مسائل انضباطی ۸۶
- مسائل ناشی از معلم ۸۶
- فقدان مهارت‌های تدریس ۸۹
- مشکلات ناشی از صدای معلم ۸۹
- عدم آشنایی کافی معلم با روشها و اصول یادگیری ۹۰
- عدم آمادگی برای جلسات تدریس ۹۰
- کلاسهای کسل‌کننده و یکنواخت ۹۱
- بی‌نظمی و عدم ثبات در فعالیتهای کلاس‌داری ۹۲
- عدم توجه به شرایط فیزیکی و رفاهی کلاس ۹۲
- مشکل آفرینی دانش‌آموزان ۹۳
- حفظ بی‌غرضی و داشتن سعه صدر ۹۴
- تعیین عمق مسئله ۹۵
- شناخت دانش‌آموز ۹۷
- انواع رفتارهایی که از دانش‌آموزان سر می‌زند ۹۸
- تغییر رفتارهای ناپسند دانش‌آموزان ۱۰۲
- نادیده گرفتن رفتارهای ناپسند در کلاس ۱۰۲
- صحبت با دانش‌آموزان ۱۰۸
- چند رهنمود کلی در زمینه رفتار معلم در کلاس ۱۰۹

- مهارت های پس از تدریس ۱۱۰
- فعالیت های تکمیلی ۱۱۰
- مهارت در انتخاب مطلب برای انجام فعالیت های تکمیلی ۱۱۱
- مهارت در انتخاب روش برای انجام فعالیت های تکمیلی: ۱۱۱
- واحد کار ۱۱۳
- ارزشیابی ۱۱۴
- نتایج کتابت ۱۱۴
- نتیجه گیری: ۱۱۶
- نتایج کتاب ۱۱۷
- نتایج توصیفی : ۱۱۷
- نتایج استنباطی ۱۱۹
- مشکلات و تنگناهای کتاب : ۱۲۰
- پیشنهادات ۱۲۰
- الف - پیشنهادات اجرایی : ۱۲۰
- ب- پیشنهادات کتابی ۱۲۱
- منابع ۱۲۳

چکیده

مدرسه محل رشد همه‌جانبه شخصیت دانش‌آموزان است. غیر از خانواده و نقش تربیتی او بر دانش‌آموز، معلمان نیز یکی از مهم‌ترین عناصر نظام آموزشی‌اند که می‌توانند افراد شایسته و صالح را تحویل جامعه دهند. برای تدریس اثربخش و رسیدن به کارایی آموزشی و موفقیت دانش‌آموزان لازم است معلم انگیزه‌های کافی برای آموزش را داشته باشد. چون معلم، به تعبیر سند تحول بنیادین، مربی است و کار او تربیت متربی است، گفتارش اثربخش و رفتارش الگوست. حال سؤال این است که روش‌های ایجاد انگیزه برای یک معلم چیست. این نوشتار به مجموعه‌ای از عوامل اشاره می‌کند که موجب ایجاد انگیزه برای معلمان می‌شوند.

عوامل گوناگونی در بالارفتن انگیزه‌های معلمان برای آموزش دخالت دارند. داشتن انگیزه قوی عامل مهمی برای یادگیری بهتر و سریع‌تر فرد است. مدیریت خلاق مدرسه‌ها نیز باعث می‌شود هم معلمان به تدریس اثربخش برانگیخته شوند و هم دانش‌آموزان مشتاق یادگیری باشند. مدرسه‌ای که کانون نشاط و سرزندگی و تحرک است و برنامه‌های شادی را در نظر دارد روحیه و انگیزه معلمان و دانش‌آموزانش را بالا می‌برد. معلمان برای بالارفتن انگیزه‌های خود باید به این نکات توجه کنند: هنگام آموزش احساس خوب داشته باشند، ضمن به‌روز کردن اطلاعات خود، آن را

افزایش دهند، با بهره‌گیری از مشارکت دانش‌آموزان و تدریس فعال آموزش را کیفی کنند، با انعطاف‌پذیری و مدیریت صحیح کلاس، فشار روانی خود را مهار کنند، به تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان احترام بگذارند و اختلالات آن‌ها را پیگیری کنند. نکات مذکور بی‌تردید در بالابردن انگیزه معلمان مؤثرند، اما باید در آموزش و انتخاب مدیران و معلمان لایق و توانمند نیز دقت شود. همچنین کلاس‌های درس تجهیز، آموزش جذاب‌تر و از ظرفیت‌ها، ارتباطات و حمایت‌های اولیا استفاده بهتر و بهینه‌ای شود.

عاملی که باعث برانگیخته شدن نیروی درونی می‌شود «انگیزه» نام دارد. مقدار یادگیری نیز با درجه انگیزش ارتباط نزدیک دارد (برومند، ۱۳۸۰: ۸۰). داشتن انگیزه قوی موجب می‌شود فرد بهتر و سریع‌تر یاد بگیرد و دیرتر فراموش کند. از طرف دیگر معلمان کارگردانان اصلی آموزش و پرورش‌اند و بخش بزرگی از رشد و اعتلای فرهنگ کشور مدیون آن‌هاست. به‌طور کلی معلمی هنر تشخیص موقعیت‌ها و رفتارهایی است که بتوانند نظر دانش‌آموزان را جلب و آنان را برای ایجاد ارتباط و یادگیری مهیا کنند (دشتی، ۱۳۹۶). بسیاری از معلمان آموزش‌های لازم را ندیده‌اند و ممکن است فاقد انگیزه‌های کافی معلمی باشند (لطف‌آبادی، ۹۱)؛ اما معلمان خوب که از انگیزه‌های کافی برخوردارند، تصور منفی دانش‌آموز را در دستیابی به هدف از بین می‌برند. یکی از عوامل انگیزش معلمان مربوط به خودپنداره‌ی آنان است؛ اینکه چه تصویری از خود، توانایی‌ها، استعدادها و کارآمدی در شغل معلمی دارند. خودپنداره‌ی مثبت معلم منجر به موفقیت و شکست معلم می‌شود. مواردی که در ادامه می‌آیند راهکارهایی